

PROJEKT „ŠKOLA V PŘÍRODĚ – ŠKOLA ŽIVOTA“

Úvod

V následujícím textu bych chtěla informovat o přístupu k uplatňování environmentální výchovy, vzdělávání a osvěty ve výchovně vzdělávacím procesu a současně o výchově k evropanství v některých opavských školách.

Projekt – „Škola v přírodě – škola života“, který je po několik let v Opavě realizován, je mezinárodní, dlouhodobý, probíhající na uzemi Polska (Ratiboř), České republiky (Opava) a Řecka (Preveza). Od roku 2000 dosud proběhla tři mezinárodní setkání mladých přírodovědců, historiků, výtvarníků a geografů družebních škol v překrásném Agios Apostoli u řecké Prevezy. Reprezentanti škol – žáci, studenti i pedagogové mají mimořádnou příležitost k výměně zkušeností, učít se a učit jinak.

Předpoklady projektu

Iniciátorem je RNDr. Milan Kubačka, přírodovědec a pedagog, zástupce neziskové organizace Natura Opava, kterému se podařilo téměř nemožné. Ve spolupráci s ostatními nadšenými pedagogy a jinými odborníky z Opavy, Olomouce, Prahy a za podpory opavského magistrátu a prevezské radnice vybudovali nedaleko řeckého města Preveza na jihozápadním pobřeží pevninského Řecka Přírodovědné muzeum a Mezinárodní středisko ekologické výchovy.

Proč právě v Řecku? V Řecku jsou nejen antické památky světového významu, ale i nádherná subtropická příroda – flora i fauna, kterou je třeba nejen poznat, ale i chránit. A jsme u globálního aspektu environmentální výchovy.

Oblast Amvrakijského zálivu nabízí přírodovědcům a historikům ke studiu skutečně mimořádné podmínky. V budově muzea jsou instalovány ekosystémy mořského pobřeží, lidských sídlišť, makchie a lesa. Dále expozice entomologická, herpetologická, geologická a orientační mapa okolí ekologicky čisté oblasti Amvrakijského zálivu, kde je vytyčena budoucí naučná stezka s deseti zastaveními na přírodovědných lokalitách oblasti.

Nádherný duboolivnickový háj v blízkosti muzea a střediska v Agios Apostoli poskytuje ideální místo pro stanování a pobyt v přírodě. Navíc, vše je situováno v místě, kde r. 31 n. l. proběhla námořní bitva, ve které porazil Oktavián, pozdější císař Augustus, Antonia a jeho milenku, egyptskou královnu Kleopatru.

Využít tyto jedinečné podmínky pro netradiční výuku a studium se podařilo poprvé před dvěma lety. Mezi opavskými a ratibořskými školami se rozvíjejí, v rámci příhraniční spolupráce, velmi dobré kontakty a napadlo nás do projektu vyzvat ke spolupráci i polské kolegy z Ratiboře. Naši iniciativu podporuje i Magistrát města Opavy. Vytvořily se týmy pedagogů, žáků a studentů, kteří se celoročně kontaktují a připravují cílový program.

Průběh a program mezinárodního setkání

Každoročně proběhnou v květnu až v červnu dvě setkání vybraných žáků 7.- 9. ročníků a studentů gymnázia z opavských škol a ratibořských škol a lyceí. Účastníci jsou především zájemci o přírodu, historii, zeměpis, výtvarnou výchovu, řešitelé olympiád a soutěží. Počet je limitován čtyřiceti a to tak, že přibližně polovina žáků a studentů je českých a polovina je polských. Taktéž učitelé a lékař nebo plavčík zastupují rovnoměrně českou i polskou stranu. V projektu dosud spolupracují: ZŠ Vrchní Opava, ZŠ Mírová Opava, ZŠ Praskova Opava, Gymnázium Krnovská ulice Opava, První Podstawowa škola Ratiboř, Druhé Lyceum Ratiboř a studenti Lycea z Marklowic. Velmi náročná organizace předpokládá především přípravu programu a zabezpečení organizačních záležitostí. Expedice jsou čtrnáctidenní až šestnáctidenní. Účastníci po cestě z domova a trajektu z Benátek do řecké Igoumenitsy táboří a vaří si sami (pod dohledem dospělých) v Agios Apostoli - ve zmíněném duboolivnickovém háji. Odborná soustředění a program probíhá pod vedením pedagogů a odborníků. Všichni pracují ve věkové i národnostně smíšených skupinách. S tolika zajímavými podněty se zajisté žáci ani studenti běžně tříd nesetkávají.

Přírodopis – mořská akvaristika, botanika, herpetologie, entomologie – vše prakticky na vycházkách a to navíc s polskými kolegy. Program, kde se prohlubují znalosti a dovednosti, které tak obtížně dostáváme do osnov a hlaviček našich studentů a žáků za zdi třídy.

Historie se v Řecku opravdu dobře vnímá – v centru antických lokalit a nalezišť, například olympijského stadionu v Olympii, věštírny v Delfách, v amfiteátru v Epidauru, u odkrytých šachtových hrobů mykénských králů v Mykénách, korintského průplavu v Korintu, u skvostů antiky na Akropolis nebo v Národním archeologickém muzeu v Athénách, případně vedeme disputace na Agoře jako antičtí filosofové.

Turistika – pohoří Olymp a Trůn bohů jistě prověří kondici a zdraví všech. Nebo kaňon Vikos v pohoří Pindos se sedmistupňovou vodou. Také si zaběhneme jeden olympijský stadion v Olympii, v dějišti starověkých her a poté projdeme Bránou borců jako antičtí rekové.

Geografie – už jen cesta do Řecka a zpět prověřuje zeměpisnou orientaci ve všech oblastech. Průvodci – učitelé přírodopisu, zeměpisu, dějepisu jsou zasypávání dotazy. Jaký je to rozdíl sdělovat něco, co vidíme a o co projevují žáci a studenti skutečný zájem!

Komunikace probíhá neustále v polštině, češtině, angličtině, němčině a to bez pomoci slovníků, sešitů a paní učitelek. To teprve zjišťujeme, jak jsme na tom s konverzačními dovednostmi.

Estetická výchova – inspirací jsou všem nejen vznešené antické reliéfy, ale i moře a

příroda kolem, pro nás, suchozemce, tak atraktivní.

Tělesná kondice? Ta je prověřována už tábořením, ale i potápěním a denním koupáním v moři.

Další program

Během expedice tedy probíhá odborný program v okolí tábořiště, obohacený výjezdy po historických památkách a přírodních lokalitách. Podařila se uskutečnit i setkání s řeckými kolegy a studenty. Mohli jsme tak porovnávat materiální předpoklady výuky i v prevezské škole. A nebyla to marná zkušenost pro nás i polské kolegy. Proběhla i akce „Za čisté Středozemní moře“ – mezinárodní iniciativa, kde jsme mohli Řekům předvést naši pracovitost a pečlivost, být jim prostě příkladem. U muzea byla instalována výstava vybraných učebnic přírodopisu, dějepisu českých, polských a řeckých vydavatelství. Probíhají i kulturní akce, např. výstavy ekologicky zaměřených výtvarných prací. Zpěv a tanec přibližuje také národní kultury.

Z expedice máme natočen i film se záznamem programu. Po návratu probíhají výstavy fotografií a výtvarných prací na školách v Polsku a v Opavě. Tato setkání vždy slouží i k výměně zkušeností a přípravě na další společnou akci následující rok. Naše vztahy s polskými kolegy a studenty a žáky, jsou velmi pěkné, postaveny na neformálních základech a zcela konkrétních zkušenostech.

Pedagogické hodnocení.

„Škola v přírodě – škola života“:

- přispívá ke zvyšování ekologického vědomí;
- směřuje a vysvětluje nutnost globální ochrany životního prostředí;
- kultivuje, nabízí nebo rozšiřuje zájmy a utváří životní hodnoty mládeže,
- tím přispívá k prevenci sociálně patologických jevů;
- vychovává k poznání a vědomí evropských kořenů;
- vysvětluje prakticky důvody evropské integrace;
- vychovává k toleranci a respektování odlišností národních kultur;
- kultivuje vztah naší mládeže k Evropské unii.

Cíle jsou realizovány kooperativní školou s evropskou dimenzí, podporující skupinové vyučování, prožitkové učení, integrativní výuku, skutečně inovativní i a nekonformní přístupy ve výchově a vzdělávání.

Pokud se týká budoucího využití střediska ekologické výchovy v Řecku, může sloužit k podobným studijním pobytům i pro vysokoškolský.

Závěr

Opavsko - ratibořské partnerství a projekt „Škola v přírodě - škola života“ je inovací a přínosem, dokazujícím realizaci cílů v obsahu environmentální výchovy, vzdělávání a osvěty a evropské dimenze ve vzdělávání i v opavských školách již před třemi lety.

Recept jak na to? Jen chtít a přemýšlet!

PaedDr. Marcela Kubačková, učitelka, Opava